

Vuodeosastokuntoutuksen sääntökirja

Elokuu 2011

Sisällys

Sääntökirja palvelusetelipalvelujen tuottamisesta – yleinen osa	3
1 Määritelmät	3
2 Potilaan asema	3
3 Palvelun tuottajan veloitteet	4
4 Kunnan veloitteet	7
5 Verotus	7
6 Valvonta ja sääntökirjan muuttaminen	8
Palvelukohtainen osio – sääntökirjan erityinen osa	9
7 Palvelusetelijärjestelmän asiakkaat ja potilaat	9
7.1 Palvelusetelijärjestelmän piiriin kuuluvat asiakkaat ja potilaat	9
8 Aika jonka kuluessa palvelun piiriin tulee päästä	9
9 Palvelun tuottajan henkilökunnan pätevyysvaatimukset	9
10 Palvelun sisältövaatimukset	10
10.1 Palvelukuvaus	10
10.2 Salassapitovelvollisuus	10
11 Asiakkaan ostamat lisäpalvelut	11
12 Palvelupalautteen toimittaminen kunnalle/HUS:ille	11
13 Erityisten laatuparametrien seuranta ja raportointi	11
14 Vastuu virhetilanteissa	12
15 Palvelusetelin myöntäjän riippumattomuus	12
16 Potilaan poistaminen kunnan/HUS:in omasta hoitojonosta	12
17 Kunnan/HUS:in antamat tiedot palveluntuottajalle	12
18 Palvelun sallittu hinnoittelu	12
19 Tietojärjestelmät	13
20 Muut erityiset ehdot	13

Sääntökirja palvelusetelipalvelujen tuottamisesta – yleinen osa

1 Määritelmät

Tässä sääntökirjassa

1. **potilaalla** tarkoitetaan sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettua asiakasta ja potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettua potilasta;
2. **palvelusetelillä** tarkoitetaan palvelun järjestämisvastuussa olevan kunnan sosiaali- ja terveyspalvelun saajalle myöntämää sitoumusta korvata palvelujen tuottajan antaman palvelun kustannukset kunnan ennalta määräämään arvoon asti.
Palveluseteli on yksi tapa järjestää kunnan lakisääteisiä sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluja. Potilaan asemaan vaikuttavat samat erityislainsäädännön säännökset kuin muillakin tavoin järjestetyssä sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluissa. Muista järjestämistavoista poiketen palvelusetelin käyttäjällä on kuitenkin oikeus valita haluamansa palveluntuottaja kunnan hyväksymien palveluntuottajien joukosta.
Palvelusetelin käyttöä säätelee laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä (569/2009). Palvelusetelilakia sovelletaan yksityisiltä palveluntuottajilta hankittavista sosiaali- ja terveyspalveluista. Lakia ei näin ollen sovelleta julkisyhteisöjen tuottamien palvelujen hankkimiseen.
Palvelusetelijärjestelmässä sopimusosapuolina ovat potilas ja palvelun tuottaja. Kunta ei tule sopimusosapuoleksi palvelusta sovittaessa;
3. **tulosidonnaisella palvelusetelillä** tarkoitetaan palveluseteliä, jonka arvo määräytyy kunnan määrittelemien asiakkaan jatkuvien ja säännöllisten tulojen mukaan tai jonka arvo perustuu tulojen huomioon ottamiseen sosiaalihuoltolain 3 a luvussa tai sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 10 a - 10c §:ssä säädettyllä tavalla;
4. **omavastuuosuudella** tarkoitetaan sitä osuutta yksityisen palvelun tuottajan tuottaman palvelun hinnasta, jota kunnan myöntämän palvelusetelin arvo ei kata ja joka jää potilaan maksettavaksi; ja
5. **sääntökirjalla** tarkoitetaan asiakirjaa, jolla kunta asettaa palvelusetelilain 5 §:ssä tarkoitetut hyväksymiskriteerit palvelun tuottajille. Kunta velvoittaa palvelun tuottajat noudattamaan sääntökirjan määräyksiä. Yksityinen palvelun tuottaja sitoutuu noudattamaan tämän sääntökirjan ehtoja siitä alkaen, kun palvelun tuottaja hyväksytään palvelusetelillä toteutettavien sosiaali- tai terveyspalvelujen tuottajaksi. Se, mitä säädetään kunnasta, soveltuu myös kuntayhtymään.

2 Potilaan asema

Potilaalla on oikeus kieltäytyä hänelle tarjotusta palvelusetelistä, jolloin kunnan tulee ohjata hänet kunnan muilla tavoin järjestämien palvelujen piiriin.

Palvelusetelin saanut potilas tekee palvelujen tuottajan kanssa sopimuksen palvelun hankkimisesta.

Kunnan on selvitettävä potilaalle tämän asema palveluseteliä käytettäessä, palvelusetelin arvo, palvelun tuottajien hinnat, omavastuuosuuden määräytymisen perusteet ja arvioitu suuruus sekä vastavasta palvelusta sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain mukaan määräytyvä asiakasmaksu.

Potilaan on annettava palvelusetelin myöntämistä varten tarvittavat tulotiedot.

Potilaalle on annettava tieto siitä, mistä muualta ja mitä häntä koskevia tietoja voidaan hänen suostumuksestaan riippumatta hankkia. Hänelle on varattava myös tilaisuus tutustua muualta hankittuihin tietoihin ja antaa asiassa tarpeellinen selvitys.

Potilaan valittua palvelusetelin, hänen tulee itse hakeutua kunnan hyväksymälle yksityiselle palvelun tuottajalle.

Reklamaatiotilanteessa potilaan tulee ilmoittaa tyytymättömyydestään sopimuskomppanilleen eli palvelun tuottajalle.

Potilaan asemaan sovelletaan palvelusetelilakia, sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annettua lakia sekä potilaan asemasta ja oikeuksista annettua lakia.

Palvelujen tuottamiseen palvelusetelillä sovelletaan kuluttajansuojalakia. Lain mukaan elinkeinonharjoittaja ei muun muassa saa kulutushyödykettä tarjotessaan käyttää sopimusehtoa, jota hyödykkeen hinta ja muut asiaan vaikuttavat seikat huomioon ottaen on pidettävä kuluttajien kannalta kohtuuttomana. Potilaalla on oikeus käyttää kuluttajaoikeuden mukaisia oikeusturvakeinoja reklamaatiotilanteessa. Seuraamuksiin kuuluvat kuluttajan oikeus pidätyä maksusta, virheen oikaisu, hinnanalennus ja kaupan purku ja vahingonkorvaus. Palveluseteliä käyttävä potilas voi saattaa sopimussuhteensa koskevan erimielisyyden kuluttajariitalautakunnan käsiteltäväksi.

Potilaslain mukaan potilaan oikeusturvakeinoja ovat terveydenhuollon toimintayksikön vastaavalle johtajalle tehtävä muistutus sekä oikeus tehdä kantelu hoidosta tai hoitoon liittyvästä kohtelustaan terveydenhoitoa valvovalle viranomaiselle, joita ovat lääninhallitukset sekä sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira.

Sosiaalihuoltolain mukaan potilaalla on oikeus tehdä muistutus kohtelustaan sosiaalihuollon toimintayksikön vastuuhenkilölle tai sosiaalihuollon johtavalle viranhaltijalle. Potilaalla on myös mahdollisuus kantelun tekemiseen valvovalle viranomaiselle.

3 Palvelun tuottajan velvoitteet

Palvelun tuottaja on palvelusetelijärjestelmässä yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa (152/1990) tai yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta annetussa laissa (603/1996) tarkoitettu palvelun tuottaja. Palvelun tuottaja sitoutuu täyttämään palvelusetelilain (569/2009) 5 §:n mukaiset yleiset ehdot.

Kunnalla on oikeus vaatia palvelun tuottajaa toimittamaan kirjalliset todistukset tai muun riittävän näytön siitä, että tässä kohdassa mainitut yleiset edellytykset täyttyvät.

1. Rekisteröinti ennakkoperintärekisteriin

Palvelun tuottaja sitoutuu olemaan rekisteröitynä verohallinnon ennakkoperintärekisterissä.

2. Palvelun tuottajaa koskevan erityislainsäädännön edellytykset

Palvelujen tuottajan tulee täyttää kulloinkin voimassa olevat ja sitä koskevat erityislainsäädännön edellytykset. Tässä tapauksessa erityislainsäädännöllä tarkoitetaan erityisesti yksityisestä terveydenhuollosta annettua lakia (152/1990) tai yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta annettua lakia (603/1996).

Palvelua tuottavan yksikön kohdalla edellytysten täytyminen on tarkastettu yksikön perustamisvaiheessa. Perustamisluvan myöntää toimivaltainen aluehallintovirasto (AVI) tai Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira. Luvan saanut palvelujen tuottaja rekisteröidään yksityisten sosiaali- ja terveyspalvelujen antajien Ysteri-rekisteriin, jota AVI ylläpitävät yhdessä Valviran kanssa. Sellaiset palveluntuottajat, jotka eivät harjoita ympärivuorokautista sosiaalipalvelutoimintaa tekevät toimiluvan hakemisen sijaan ilmoituksen toiminnan aloittamisesta sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle siinä kunnassa, jossa palvelun tuottaja antaa ko. palveluja.

3. Vähimmäispalvelutaso

Palvelun tuottajan tuottamien palvelujen on jatkuvasti vastattava vähintään sitä tasoa, jota edellytetään vastaavalta kunnalliselta toiminnalta. Samoin palvelun tuottajan on toteuttava potilaansa oikeus laadultaan hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon sekä sosiaalipalveluihin. Käytännössä kunta hyväksyy palvelun tason siinä vaiheessa, kun se valitsee tietyn palveluntuottajan mukaan palvelusetelijärjestelmään ja ottaa tältä asiaa koskevan sitoumuksen. Palvelun tuottaja sitoutuu kuvaamaan kunnalle, miten sen henkilöstö ylläpitää ammattitaitoaan.

4. Vakuutusturva

Palvelun tuottaja sitoutuu ottamaan ja pitämään voimassa toimintansa edellyttämät lakisääteiset vakuutukset vastuun varalta, kuten potilasvahinkolain sekä terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain mukaiset vakuutukset.

Mahdolliset vahingot korvataan ensisijaisesti palvelun tuottajan vakuutuksesta ja viime kädessä palvelun tuottaja vastaa niistä vahingonkorvauslain mukaisesti. Kunta ei vastaa palvelun tuottajan palvelujen saajalle aiheuttamista vahingoista. Jos palvelu joudutaan uusimaan tai potilas tarvitsee muuta palvelua palvelun tuottajan virheestä johtuvasta syystä tai toimenpiteen suorittamisen virheellisyyden vuoksi, vastaa aiheutuvista kustannuksista palvelun tuottaja.

5. Toimitilat

Palvelun tuottajan toimitilojen on jatkuvasti täytettävä turvallisuusmääräykset niin, että yksikössä huolehditaan potilaiden turvallisuudesta lain ja viranomaisten määräysten mukaisesti. Samoin toimitilojen on täytettävä lain edellyttämät palvelun tuottajalle asetetut hyväksymisedellytykset. Liikuntarajoitteisella, esimerkiksi pyörätuolia käyttävällä potilaalla tulee olla esteetön pääsy palvelun tuottajan toimitiloihin.

6. Hintatiedot ja ajanvarauksen peruuttaminen

Palvelun tuottajalla on oltava internet-sivut, joilta käy ilmi toimitilojen osoitetiedot sekä tarjottavien palvelujen hintatiedot. Mikäli palveluun varataan tapaamisaika, palvelun tuottajan on informoitava asiakasta korvattavista kustannuksista, jos asiakas jättää tapaamisajan käyttämättä tai peruu ajan liian myöhään. Asiakkaan on tällöin itse korvattava aiheutuneet kustannukset täysimääräisenä, kuitenkin enintään 50 % toimenpiteen kokonaishinnasta. Tarjottavien palvelujen hintatiedot tulee toimittaa potilaalle hänen pyynnöstään myös kirjallisena. Palvelun tuottajan tulee olla tavoitettavissa puhelimitse virka-aikana.

7. Henkilökunta

Potilaalla on oikeus saada palvelua valintansa mukaan joko suomen tai ruotsin kielellä. Palvelun tuottaja sitoutuu huolehtimaan siitä, että henkilökuntaan kuuluu riittävä määrä tämän kohdan edellytykset täyttäviä henkilöitä.

Palvelun tuottaja sitoutuu huolehtimaan siitä, että palvelun tuottaja tai sen johto-, edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö ei ole syyllistynyt rikosrekisteristä ilmenevällä lainvoimaisella tuomiolla laissa julkisista hankinnoista 53 §:ssä mainittuun rikokseen tai tekoon tai sanotun lain 54 §:n mukaiseen laiminlyöntiin.

Hyväksytyllä palvelun tuottajalla on oikeus osoittaa palvelusta vastaava henkilö. Palvelun tuottaja vastaa myös alihankkijoidensa toiminnasta samassa laajuudessa ja kuten omasta toiminnastaan.

8. Asiakastyytyväisyys ja potilaspalaute

Palvelun tuottaja sitoutuu toimimaan siten, että asiakastyytyväisyys on hyvä.

Kertaluontoisissa tai määrätyn ajan kestävässä hoitopalveluissa palvelun tuottaja sitoutuu toimittamaan potilaan hoitopalautteen kunnalle kahden viikon kuluessa hoidon päättymisestä. Hoitopalautteen tulee olla kunnan käytettävissä ennen kuin lasku maksetaan.

9. Tiedonanto kunnalle

Palvelun tuottajan tulee informoida kuntaa säännöllisesti tarjoamiensa palvelujen laadun valvonnasta sekä hoitopalvelujen osalta potilasturvallisuudesta. Kuntaa tulee erityisesti informoida asiakkaiden ja potilaiden tekemistä reklamaatioista ja korvausvaatimuksista, reklamaatioihin johtaneista syistä ja niiden johdosta tehdyistä toimenpiteistä.

Palvelun tuottajan tulee raportoida kunnalle palvelusetelillä tuotettua hoitoa koskevista julkisoi-keudellisista valituksista, kanteluista ja hoitovahinkoilmoituksista samoin kuin kaikkia edellä mainittuja koskevista ratkaisuista.

10. Potilasasiakirjat

Palvelun tuottaja laatii palvelusetelijärjestelmässä potilas- ja asiakasasiakirjat palvelutapahtuman yhteydessä. Palvelun tuottajan tulee noudattaa huolellisuutta tietojen käsittelyssä ja huolehtia siitä, että salassa pidettäviä tietoja käsitellään oikein. Palvelun tuottajan tulee käsitellä asiakirjoja siten kuin henkilötietolaissa (523/1999), laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä (159/2007) sekä muussa sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännössä säädetään. Kunta on palvelusetelillä järjestettävässä palvelussa syntyvien potilas- ja asiakasasiakirjojen henkilötietolaissa tarkoitettu rekisterinpitäjä.

Palvelun tuottajan tulee asiakirjoja käsitellessään noudattaa, mitä kunnan asiakirjojen käsittelystä säädetään (laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999). Palvelujen tuottajan tulee laatia asiakas- ja potilastietoja sisältävät asiakirjat henkilötietolain, potilaslain ja sosiaalihuollon asiakaslain edellyttämällä tavalla vastaavasti kuin kunnan omassa palvelutuotannossa. Jos palvelujen tuottaja laatii toiminnassaan asiakirjoja manuaalisesti, kunnan tulee huolehtia, että palveluseteliä käytettäessä kyseiset asiakirjat viedään sähköiseen järjestelmään vastaavasti kuin kunnan itsensä tuottamissa palveluissa.

Terveydenhuollon lainsäädännöstä tulee vaatimus ylläpitää rekisteriä. Terveydenhuollon ammattihenkilöllä on lakiin perustuva velvollisuus säilyttää potilasasiakirjoja. Tästä syystä terveydenhuollon ammattihenkilön tulee pitää rekisteriä ja säilyttää kopio jokaisesta kunnalle toimittamastaan asiakirjasta voidakseen esittää asiakirjat terveydenhuollon viranomaisille mahdollisten potilovahinko- tai muiden valvonta-asioiden yhteydessä. Palvelun tuottaja on velvollinen säilyttämään kunnalle toimitettujen asiakirjojen kopioita saman säilytysajan kuin mikä kunnalle on lainsäädännössä määritelty koskien asiakirjojen säilyttämistä. Sama koskee käyttölokiteidostoja.

Asiakirjojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia julkisuuslain säädöksiä sovelletaan asiakirjoihin silloinkin, kun ne ovat palvelun tuottajan hallussa. Asiakirjojen käsittelyä säätelee myös laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007).

11. Markkinointi

Palvelun tuottajan markkinoinnin on oltava asiallista, luotettavaa ja hyvän tavan mukaista. Ylisanoja tai vertailumuotoja ei saa käyttää. Markkinoinnilla ei tule luoda tarpeetonta sosiaali- tai terveydenhuoltopalvelujen kysyntää. Ilmoituksen tulee sisältää tiedot vastaanottoaikasta, -ajasta ja ajanvarausmahdollisuudesta. Hinnoista ilmoittamisen tulee tapahtua vertailukelpoisella tavalla siten, että palveluseteliä käyttävä potilas voi vaivatta päätellä palvelun kokonaishinnan ja sen osuuden, joka jää hänen maksettavakseen.

12. Lainsäädäntö

Palvelun tuottajan on noudatettava kaikkia palvelun tuottajaa ja sen toimintaa koskevaa lainsäädäntöä ja viranomaismääräyksiä ja ohjeita.

Palveluntuottaja sitoutuu noudattamaan voimassa olevaa työsopimuslainsäädäntöä ja alan työehtosopimuksia.

Palveluun sovelletaan Suomen lainsäädäntöä.

13. Kunnan asettamat muut vaatimukset

Palvelun tuottaja sitoutuu noudattamaan kunnan kussakin yksittäistapauksessa mahdollisesti asettamia muita vaatimuksia. Kunta voi kussakin yksittäistapauksessa asettaa palvelua tuottavalle yksikölle edellä mainittujen edellytysten lisäksi myös muita vaatimuksia. Tämän säännöksen tarkoituksena on antaa kunnalle joustavat mahdollisuudet huomioida esimerkiksi tietyn asiakasryhmän erityistarpeet. Kunta voi vaatia, että palvelun tuottaja ylittää tietyt minimiedellytykset esimerkiksi resurssiensa puolesta, mutta tällaista ehtoa ei saa muotoilla tiettyä palvelun tuottajaa suosivaan ja toisia syrjivään muotoon.

14. Hyväksymisen peruuttaminen

Kunnalla on oikeus peruuttaa palvelun tuottajan hyväksyminen ja poistaa palvelun tuottajan nimi hyväksytyjen palvelun tuottajien listasta välittömästi ilman irtisanomisaikaa, mikäli:

- a) hyviä hoito- ja palvelukäytäntöjä ei noudateta;
- b) palvelun tuottaja ei noudata kunnan kirjallisesta kehotuksesta huolimatta sääntökirjan ehtoja;
- c) palvelun tuottaja on tullut maksukyvyttömäksi, ei ole kyennyt hoitamaan laskujaan eräpäivään mennessä, on aloittanut akordimenettelyn, on asetettu selvitystilaan tai on välittömässä vaarassa tulla asetetuksi selvitystilaan; tai
- d) palvelun tuottaja tai joku sen johtoon kuuluva henkilö on tuomittu syyllisenä elinkeino-toimintaan liittyvässä rikoksessa.

4 Kunnan velvoitteet

Kunnan on pidettävä luetteloa hyväksymistään palvelujen tuottajista. Tiedot palvelujen tuottajista, näiden tuottamista palveluista ja niiden hinnoista tulee olla julkisesti saatavilla internetissä ja muulla soveltuvalta tavalla.

Kunnan on selvitettävä potilaalle tämän asema palveluseteliä käytettäessä, palvelusetelin arvo, palvelun tuottajien hinnat, omavastuuosuuden määräytymisen perusteet ja arvioitu suuruus sekä vastavasta palvelusta sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain mukaan määräytyvä asiakasmaksu.

Kunnan täytyy informoida potilasta siitä, mistä ja mitä häntä koskevia tietoja voidaan hänen suostumuksettaan hankkia. Kunnan on varattava potilaalle tilaisuus tutustua muualta hankittuihin tietoihin ja tarvittaessa antaa asiaa koskevaa selvitystä.

Kunnan tulee peruuttaa palvelujen tuottajan hyväksyminen ja poistaa palvelujen tuottaja luettelosta, jos hyväksymiselle asetetut edellytykset eivät enää täyty tai palvelujen tuottaja pyytää hyväksymisen peruuttamista.

Kunnalla on lisäksi velvollisuus valvoa hyväksymiensä palvelujen tuottajien palvelujen laatua hyväksymismenettelyn lisäksi myös palvelujen tuottamisen yhteydessä. Kunnan tulee täten varmistaa, että palvelujen tuottajat täyttävät toiminnalle asetetut vähimmäisedellytykset.

Kunta valitsee palvelusetelijärjestelmän piiriin kuuluvat palvelun tuottajat palvelusetelilain edellyttämällä tavalla. Kunnan tulee ottaa palvelun tuottajan valintaa koskeva asia käsittelyyn yhden (1) kuukauden kuluessa palvelun tuottajan ilmoittautumisesta ja tehtävä päätös palvelun tuottajan hyväksymisestä tai hylkäämisestä kolmen (3) kuukauden kuluessa ilmoittautumisesta.

Kunta on palvelusetelillä järjestettävässä palvelussa syntyvien potilas- ja asiakirjojen henkilötietolaissa tarkoitettu rekisterinpitäjä. Asiakas- ja potilasasiakirjat, jotka syntyvät setelillä palvelua järjestettäessä ja toteutettaessa, ovat viranomaisen asiakirjoja. Vaikka palvelujen tuottaja laatii asiakirjat palvelutapahtuman yhteydessä, vastaa kunta rekisterinpitäjänä viime kädessä niiden käsittelystä. Palvelujen järjestämisen ja toteuttamisen kannalta olennaiset tiedot on tallennettava viimeistään palvelutapahtuman päättyessä aina kunnan omaan asiakas- tai potilasrekisteriin. Palvelun tuottajan ja kunnan tulee myös varmistaa, että palvelujen järjestämisen ja toteuttamisen kannalta tarpeelliset tiedot siirtyvät osapuolelta toiselle palvelutapahtuman eri vaiheissa. Tämä mahdollistaa sen, että jokaisen potilaan ja asiakkaan asiakirjat muodostavat hänen hoitonsa tai huoltonsa kannalta välttämättömän jatkuvan kokonaisuuden, johon tulee hoitoa ja huoltoa koskevat ratkaisut perustaa.

5 Verotus

Palveluseteli on saajalleen veroton etuus. Verottomuus edellyttää, että palveluseteli

- myönnetään selkeästi määriteltyihin palveluihin
- on henkilökohtainen eikä siirrettävissä toiselle henkilölle
- ei ole suoraan potilaalle maksettavaa rahaa, jonka käytön hän itse määrittelee

Palveluseteliä käytettäessä potilaan omavastuu ei oikeuta kotitalousvähennykseen tuloverotuksessa.

Arvonlisäverolain 34 §:n mukaan veroa ei suoriteta terveyden- ja sairaanhoitopalvelun myynnistä. Terveyden ja sairaanhoitopalvelulla tarkoitetaan ihmisen terveydentilan sekä toiminta- ja työkyvyn määrittämiseksi taikka terveyden sekä toiminta- ja työkyvyn palauttamiseksi tai ylläpitämiseksi tehtäviä toimenpiteitä, jos kysymyksessä on:

1. valtion tai kunnan ylläpitämässä terveydenhuollon toimintayksikössä annettava hoito taikka yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa tarkoitettu hoito;
2. sellaisen terveydenhuollon ammattihenkilön antama hoito, joka harjoittaa toimintaansa lakiin perustuvan oikeuden nojalla tai joka on lain nojalla rekisteröity.

Arvonlisäverolain 37 §:n mukaan veroa ei suoriteta sosiaalihuoltona tapahtuvasta palvelujen ja tavaroiden myynnistä. Sosiaalihuollolla tarkoitetaan valtion tai kunnan harjoittamaa sekä sosiaaliviranomaisen valvomaa muun sosiaalihuollon palvelujen tuottajan harjoittamaa toimintaa, jonka tarkoituksena on huolehtia lasten ja nuorten huollosta, lasten päivähoidosta, vanhustenhuollosta, kehitysvammaisten huollosta, muista vammaisten palveluista ja tukitoimista, päihdehuollosta sekä muusta tällaisesta toiminnasta.

6 Valvonta ja sääntökirjan muuttaminen

Kunta on palvelusetelilain nojalla velvollinen valvomaan hyväksymiensä yksityisten palvelun tuottajien tuottamien palvelujen tasoa ja poistamaan palvelun tuottajan hyväksytyjen palvelun tuottajien joukosta, mikäli sääntökirjan määräyksiä ei noudateta. Potilaan käyttäessä palveluseteliä kunta ei ole sopimussuhteessa sosiaali- tai terveystalveta tuottavaan yksityiseen palvelun tuottajaan.

Palvelun tuottaja sitoutuu noudattamaan sääntökirjan ehtoja. Mikäli palvelun tuottaja ei täytä sääntökirjassa määrättyjä ehtoja, kunta voi poistaa palvelun tuottajan hyväksytyjen palvelun tuottajien joukosta.

Kunta ja palvelun tuottaja asettavat nimeltä tai asemaltaan henkilön tai henkilöt, jotka toimivat yhteishenkilöinä ja vastuuhenkilöinä sääntökirjan toteuttamisessa ja ilmoitusten vastaanottajina.

Kunnalla on oikeus tehdä muutoksia tämän sääntökirjan ja sen liitteiden sisältämiin määräyksiin. Kunta ilmoittaa muutoksista palvelun tuottajalle kirjallisesti välittömästi päätöksen tekemisen jälkeen. Mikäli palvelun tuottaja ei halua tulla sidotuksi muuttuneisiin sääntöihin, tulee sen ilmoittaa siitä kirjallisesti kunnalle kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa muutosilmoituksen lähettämisestä. Mikäli kunnalle ei toimiteta edellä mainittua ilmoitusta, sitoutuu palvelun tuottaja noudattamaan muuttuneita ehtoja muutosilmoituksessa mainitusta päivästä lukien, kuitenkin aikaisintaan kuusikymmentä (60) päivää muutosilmoituksen toimittamisesta.

Tämä sääntökirja on voimassa toistaiseksi.

Palvelukohtainen osio

– sääntökirjan erityinen osa

7 Palvelusetelijärjestelmän asiakkaat ja potilaat

7.1 Palvelusetelijärjestelmän piiriin kuuluvat asiakkaat ja potilaat

Asiakkaat ovat kotona tai kodinomaisissa olosuhteissa asuvia potilaita, jotka tarvitsevat vamman jälkeen vuodeosastotasoista hoitoa ja kuntoutusta. Hoidon ja kuntoutuksen tavoite on potilaan mahdollisimman itsenäinen elämä vamman jälkeen aikaisemmassa asuinympäristössään. Hoidon ja kuntoutuksen tavoite määritellään jokaisen potilaan kohdalla tapauskohtaisesti.

Kunnan hoitoketjukoordinaattori tiedottaa potilaalle ja hänen läheisilleen palvelusetelin käyttömahdollisuudesta, potilaan taloudellisesta omavastuuosuudesta suullisesti ja kirjallisesti tiedotelomakkeen avulla. Koordinaattori antaa arvion hoito- ja kuntoutusjakson pituudesta.

Jatkohoito ja kuntoutusjakso alkavat, kun erikoissairaanhoidon tarve päättyy.

Potilaalla on oikeus kieltäytyä palvelusetelistä, jolloin kunnan velvollisuutena on järjestää vastaava palvelu. Kunta/HUS antaa palvelusetelin sen valinneelle potilaalle ja ohjeistaa potilastaan palvelusetelin käytössä. Potilaalle tulee antaa tässä yhteydessä tiedustelumahdollisuus koskien jatkohoitoa ja kuntoutusta.

Seuraavat kriteerit estävät palvelusetelijärjestelmän myöntämisen potilaalle:

- a) potilas ei kykene kommunikoimaan häntä hoitavan henkilökunnan kanssa johtuen esim. vamman vakavuudesta
- b) potilas on alle 18-vuoden ikäinen
- c) potilaalla on epätasapainossa oleva yleissairaus, joka on merkittävä hoidon ja kuntoutumisen este.

8 Aika jonka kuluessa palvelun piiriin tulee päästä

HUS:in tai Helsingin kaupungin myönnettyä palvelusetelin ja hoitoketjukoordinaattorin oltua yhteydessä palvelun tuottajaan, palvelun tuottajan on otettava potilas hoitoon kolmen (3) vuorokauden sisällä. Palvelun tuottaja varaa erikseen sovitun volyymin toimintaa varten palvelulupauksen täyttämiseksi.

9 Palvelun tuottajan henkilökunnan pätevyysvaatimukset

Hoito ja kuntoutus toteutetaan terveydenhuoltolain, erikoissairaanhoidolain, kansanterveyslain sekä potilaiden oikeuksia koskevan lain mukaisesti ja maassamme yleisesti hyväksyttävää tasoa ylläpitäen.

Lisäksi hoidossa ja kuntoutuksessa noudatetaan seuraavia kriteereitä:

- Palvelun tuottaja järjestää hoidon siten, että aamu- ja iltavuorossa on yksi sairaanhoitaja ja kaksi lähihoitajaa kahtatoista (12) potilasta kohti. Kaksi osaston yöhoitajaa jakaa yövuorot. Toiminnoissa, mm. ruokailussa, on apuna sairaala-apulainen. Kuntoutuksesta vastaa tiimi, johon kuulu lääkäri, hoitaja, fysio- ja toimintaterapeutti, sosiaalityöntekijä sekä tarvittaessa muu erityistyöntekijä. Lääkärinä toimii fysiatrian tai geriatrian erikoislääkäri tai muu traumapotilaiden kuntoutukseen perehtynyt erikoislääkäri. Lääkäri tekee alku- ja loppututkimuksen sekä osallistuu kuntoutustiimin palaveriin. Lääkäri kiertää osaston jokaisena arkipäivänä ja on lisäksi käytettävissä tarvittaessa.
- Fysioterapeutteja on vähintään 1,5 kahtatoista (12) potilasta kohden. Jokainen potilas saa fysioterapiaa kaksi kertaa päivässä kuutena päivänä viikossa yksilöllisen tarpeen mukaan. Fysioterapiaan kuuluu mm. tasapainoharjoituksia, siirtymäharjoituksia, seisomis- ja kävelyharjoituksia tasaisella ja portaissa, liike-, liikunta- ja lihasharjoittelua sekä kotiohjelman ohjausta. Fysioterapeutti arvioi liikumisen apuvälinetarpeen ja harjaannuttaa apuvälineiden käytössä. Fysioterapeutti osallistuu tarvittaessa toimintaterapeutin kanssa tehtävään kotikäyntiin.
- Toimintaterapeutteja on vähintään yksi kahtatoista (12) potilasta kohden. Toimintaterapeutti keskittyy itsestä huolehtimisen toimintojen (mm. pukeutuminen, peseytyminen, keittiötoiminnot) ohjaamiseen ja apuvälinetarpeen kartoitukseen/hankintaan sekä käytön ohjaukseen. Toimintaterapeutti osallistuu potilaan toiminnalliseen aktivointiin ja vireystason kohentamiseen. Hän osallistuu tarvittaessa kotikäyntiin, joka tehdään ennen kotiutumista. Kotikäynnin suorittaa aina joko fysioterapeutti tai toimintaterapeutti yksin tai yhdessä.
- Sosiaalityöntekijän palvelut ovat potilaiden käytettävissä koko kuntoutusjakson ajan.

10 Palvelun sisältövaatimukset

10.1 Palvelukuvaus

Palvelu sisältää kuntoutuksen lisäksi kaikki tavanomaiset potilaan hoitajakson aikana tarvitsemat sairaanhoidolliset, majoitus- ja muut ylläpitopalvelut samoin kuin tarvittavat tavanomaiset laboratorio- ja röntgentutkimukset. Palvelu ei sisällä tietokonekerros- ja magneettikuvausta, isotooppitutkimuksia eikä neurofysiologisia tutkimuksia.

10.2 Salassapitovelvollisuus

Palvelusetelin antaja toimii rekisterinpitäjänä. Palvelun tuottajan henkilökunnan salassapitovelvollisuus on yhtä laaja kuin kunnallisen palveluntuottajan henkilökunnalla. Syntyneisiin asiakirjoihin, niiden säilytykseen ja luovutukseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia, henkilötietolakeja ja muita henkilötietojen käsittelyä koskevia säädöksiä sekä kunnan/HUSin antamia ohjeita.

Palvelun tuottaja sitoutuu pitämään salassa ja käsittelemään huolellisesti saamansa salassa pidettävät potilastiedot ja olemaan käyttämättä niitä muihin kuin hoito- ja kuntoutuspalvelujen antamiseen vaadittaviin tarkoituksiin.

Palvelun tuottaja vastaa siitä, että asiakkaan/potilaan/kuntoutujan tietoja pääsevät käsittelemään vain ne palveluntuottajan palveluksessa olevat henkilöt, joiden työtehtävien kannalta se on välttämätöntä ja jotka ovat allekirjoittaneet salassapitositoumuksen.

Erikseen otetaan huomioon julkisuuslain 4 §:n vaatimus, että tiedon antamista koskeva päätös on tehtävä silloin, kun tiedonsaanti evätään tai jos asianosaiselle annetaan toista henkilöä koskevia salassa pidettäviä tietoja ilman tämän suostumusta. Tämän tiedon antamisesta, myös siltä osin, kun ne ovat palveluntuottajan hallussa, päättää HUSin /kuntatahon johtajalääkäri ja hänen lomalla ollessaan hänen sijaisensa.

Jollei asiakirjan tai tiedon antaminen tiedon pyytäjälle edellytä päätöksen tekemistä, päätöksen antaa palvelun tuottajan edustaja.

Palvelun tuottaja sitoutuu laatimaan hoidosta ja kuntoutuksesta määräysten mukaiset potilas- ja muut asiakirjat, jotka palveluntuottaja potilaan antaman suostumuksen mukaisesti toimittaa hoidon ja kuntoutuksen päätyttyä palvelusetelin antaneelle taholle.

Edellä kuvatut määräykset ja periaatteet ovat voimassa myös palvelutapahtuman loppumisen jälkeen.

11 Asiakkaan ostamat lisäpalvelut

Potilaalla/kuntoutujalla on mahdollisuus ostaa sellaisia maksullisia lisäpalveluita, jotka eivät liity normaalisti kuntoutukseen. Tällaisia voivat olla mm. parturi-kampaajan, kosmetologin tai jalkojenhoitajan palvelut. Kunnan laatiman palvelu- ja hoitosuunnitelman ulkopuolelle jäävä asiakkaan käyttämä palvelu jää asiakkaan itsensä maksettavaksi.

12 Palvelupalautteen toimittaminen kunnalle/HUS:ille

Palvelun tuottaja toimittaa palvelusetelijärjestelmässä toteuduttua hoitoa koskevan palautteen viimeistään kahden viikon kuluessa hoidosta vastaavalle lääkärille ja terveyskeskukselle/HUS:ille. Mikäli potilas tai kuntoutuja siirtyy edelleen toiseen hoitolaitokseen, palaute ja hoitokertomukset on toimitettava potilaan/kuntoutujan siirron yhteydessä. Tarvittavat jatkohoitolähteet laaditaan palvelun tuottajan työntekijöiden toimesta.

Palvelun tuottaja voi laatia ehdotuksen hoito- ja kuntoutussuunnitelmaksi. Suunnitelma toimitetaan potilaan jatkohoidosta vastaavalle taholle, Kelalle, työeläkeyhtiölle tai vastaaville tahoille.

13 Erityisten laatuparametrien seuranta ja raportointi

Kunta valvoo palvelun tuottajien toimintaa. Palvelun tuottajan on seurattava palvelunsetelin antaneen kunnan sovittuja laatuparametreja ja raportoitava niistä kunnalle/HUS:ille. Potilaiden ja kuntoutujien saaman hoidon ja kuntoutuksen laadun ja sisällön sekä kohtelun tulee olla vähintään samantasoista kuin kunnan/HUS:in omassa toiminnassa.

Palvelun tuottaja raportoi kunnalle/HUS:ille kunkin kuukauden 15. päivään mennessä edellisen kuukauden aikana hoidossa/kuntoutuksessa olleista potilaista. Raporteissa tulee ilmetä kunkin potilaan osalta seuraavat tiedot:

- potilaan nimi ja henkilötunnus
- osoite
- hoitoon ja kuntoutukseen tulopäivä
- lähtöpäivä
- potilaan siirtopaikka, jos hoito ja kuntoutus on päättynyt

Palvelun tuottaja raportoi kunnalle/HUS:ille välittömästi hoitoa koskevista muistutuksista, valituksista, kanteluista ja hoitovahinkoilmoituksista samoin kuin kaikkia em. koskevista ratkaisuista.

Kunnan/HUS:in nimeämällä hoitoketjukoordinaattorilla tai muulla vastuhenkilöllä on oikeus osallistua palvelun tuottajan työntekijöiden tiimikokouksiin tai tarvittaessa puuttua hoidon ja kuntoutuksen sisältöön, jotta toimittajan ja tilaajan antama hoito- ja kuntoutus vastaisivat toisiaan sisällöllisesti ja laadullisesti.

Mikäli palveluntuottamisessa ja laadussa havaittuja epäkohtia ei saada neuvotteluista huolimatta korjattua, kunnalla tai HUS:illa on oikeus poistaa asianomainen palvelun tuottaja palvelun tuottajien listoilta.

14 Vastuu virhetilanteissa

Palvelun tuottaja on vastuussa potilaasta lakien ja asetusten mukaisesti. Jos potilaalle /kuntoutujalle kehittyy hoidon aikana muu sairaus tai odottamaton komplikaatio, lisäkustannukset eivät sisälly palvelun hintaan. Jos potilas/kuntoutuja joudutaan em. sairauden tai komplikaation vuoksi siirtämään hoitoon toiseen sairaalaan hoidon porrastuksen mukaisesti, kunta/HUS vastaa kustannuksista. Palvelun tuottaja vastaa toiseen hoitolaitokseen siirtämisestä aiheutuneista kuljetuskustannuksista.

Palvelun tuottaja on vastuussa potilaalle ja hänen omaisuudelleen hoidon aikana aiheutuvista muista kuin hoitovahingoista hoitovahingonkorvauslain mukaisesti. Palvelun tuottajalla tulee olla voimassa oleva potilasvakuutus.

15 Palvelusetelin myöntäjän riippumattomuus

Kunnan tai HUS:in puolesta palvelusetelin myöntämisestä päättänyt henkilö ei voi olla hoitavana lääkärinä tai hallinnollisessa luottamusasemassa palveluntuottajalla. Palvelusetelin myöntäneellä henkilöllä ei myöskään saa olla merkittävää omistusta, eikä hän saa käyttää merkittävää päätösvaltaa palveluntuottajassa tai palveluntuottajan kanssa samaan konserniin kuuluvassa yhteisössä (yli 10 % osakkeista, osuuksista tai äänivallasta). Omistusrajoitus ei koske palveluntuottajia, jonka osakkeilla käydään kauppaa arvopaperipörssissä.

16 Potilaan poistaminen kunnan/HUS:in omasta hoitojonosta

Kunta/HUS poistaa potilaan omasta hoitojonostaan lopullisesti sen jälkeen, kun hoito- ja kuntoutuspaalaute on merkitty kunnan rekisteriin. Palveluseteli on voimassa kolme (3) kuukautta myöntämispäivästä lukien, johon mennessä potilaan/kuntoutujan tulee tehdä sopimus hoidosta palveluntuottajan kanssa.

17 Kunnan/HUS:in antamat tiedot palveluntuottajalle

Kunnallisen terveydenhuollon on huolehdittava potilaan riittävästä hoito- ja lähetetiedoista ja tarkastettava ne sen turvaamiseksi, että jatkohoito ja kuntoutus ovat toteutettavissa hyvän hoitotavan mukaisesti. Tiedot toimitetaan palveluntuottajalle potilaan viimeistään potilaan siirtymisen yhteydessä.

18 Palvelun sallittu hinnoittelu

Palvelun tuottaja saa veloittaa palvelusetelillä toteutettavasta palvelusta enintään X-euroa hoitopäivää kohti. Kyseiseen kokonaishintaan sisältyy sekä palvelusetelin arvo, että asiakkaan maksama omavastuuosuus.

Kunta/HUS maksaa palvelun tuottajalle kuuluvan palvelusetelinmukaisen korvauksen sen jälkeen, kun hoitopalaute on saapunut kunnalle/HUS:ille.

Kela korvaa potilaan matkakulut tämän kotoa palvelun tuottajan toimipaikkaan omien sääntöjensä mukaisesti.

19 Tietojärjestelmät

Palvelun tuottajalla tulee olla erityisesti valmius

1. potilaskertomustietojen sähköiseen välittämiseen kansallisesti määritellyn mukaisella tiedostomaatilla ja
2. omien tietojen siirtämiseen sähköisen potilastiedon arkistoon (eArkisto).

Palvelun tuottajalla tulee olla käytössään sähköinen laskutusjärjestelmä.

20 Muut erityiset ehdot

Palvelun tuottajalla on velvollisuus hoitaa mahdollisella irtisanoutumishetkellä jonossa olevat palvelusetelipotilaat kolmen (3) kuukauden kuluessa irtisanoutumisesta.

PALVELUSETELIN SÄÄNTÖKIRJAT 2011

Palvelusetelin sääntökirja – yleinen malli

PERUSTERVEYDENHUOLTO

Perusterveydenhuoltopalvelujen sääntökirja

Sisältö:

Yleislääkärin vastaanotto – sairaan lapsen tutkiminen ja hoito

Yleislääkärin vastaanotto – nuoren tai aikuisen elämä takaisin raiteilleen

Erikoislääkärin vastaanotto ja diagnostinen toimenpide

Perusterveydenhuollon sääntökirja – Oulun valinnanvapausmalli (*Tulossa syksyllä 2011*)

ERIKOISSAIRAANHOITO

Ortopedian sääntökirjat

Napsusormipotilaan leikkauksen sääntökirja

Polven nivelkierukan repeämän tähytysavusteisen leikkauksen sääntökirja

Keskihermopinnetilaan sääntökirja

Hyytelörakkopotilaan leikkauksen sääntökirja

Isovarpaan vaivasenluun (Hallux valgus) leikkauksen sääntökirja

Silmäsairauksien sääntökirjat

Glaukoomahoidon sääntökirja

Kaihileikkausten sääntökirja

SUUN TERVEYS

Hammashuollon sääntökirja (*Tulossa syksyllä 2011*)

KUNTOUTUS

Vuodeosastokuntoutuksen sääntökirja

VANHUSPALVELUT

Kotihoidon sääntökirja

Tehostetun palveluasumisen sääntökirja

VAMMAISPALVELUT

Vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avun sääntökirja

PÄIVÄHOITO

Päivähoidon sääntökirja

Lisää tietoa palvelusetelin käyttöönotosta ja
sääntökirjoista Kuntaliiton verkkopalvelusta Kunnat.net.

Sääntökirjat ovat sähköisesti saatavilla osoitteessa
www.kunnat.net/palveluseteli ja www.sitra.fi/fi/Julkaisut.